

**Utlåtande 2016:126 RVII+RIV (Dnr 123-788/2016)**

## **Plan för säkra och trygga skolvägar i Stockholm**

Förslag från trafiknämnden

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Plan för säkra och trygga skolvägar i Stockholm godkänns, i enlighet med trafiknämndens förslag, bilaga 2 till utlåtandet.
2. Trafiknämnden ges i uppdrag att i samband med verksamhetsberättelsen 2018 lämna en lägesrapport avseende handlingsplanens genomförande.
3. Trafiknämnden ges i uppdrag att i verksamhetsberättelsen 2020 rapportera till kommunfullmäktige vilka effekter Plan för säkra och trygga skolvägar i Stockholm har medfört.

**Föredragande borgarråden Daniel Helldén och Olle Burell** anför följande.

Ärendet

Trafiknämnden har tagit fram ett förslag till plan för säkra och trygga skolvägar som utgör en fördjupning av *Trafiksäkerhetsprogram för Stockholms stad, del 2, inriktning, mål och åtgärder 2010-2020*, som kommunfullmäktige beslutade om 2010-11-08, med huvudinriktningen att trafiksäkerhetsarbetet särskilt ska beakta behoven bland dem som är extra utsatta i trafiken – barn, äldre, personer med funktionsnedsättning, gående och cyklister.

Trafiknämnden har baserat sitt arbete med att ta fram en plan på det faktum att barn inte har samma förutsättningar som vuxna att klara av trafikmiljöer och därför utgör en utsatt grupp i trafiken som kräver extra stöd och resurser. Risken för att skadas i trafiken på väg till eller från skolan är dock redan låg och fokus ska därför ligga på att öka den upplevda tryggheten. Den upplevda tryggheten är betydelsefull i sammanhanget, den påverkar bland annat val av färdmedel och känslan av rörelsefrihet.

## Beredning

Den 24 september 2015 godkände trafiknämnden förslag till Plan för säkra och trygga skolvägar i Stockholms stad och gav kontoret i uppdrag att skicka förslaget på bred remiss, bland annat till exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, idrottsnämnden, utbildningsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och samtliga stadsdelsnämnder. Ärendet har efter detta remitterats till stadsledningskontoret.

De svarande instanserna är positiva till att planen har tagits fram. Nämnderna ser planen som ett viktigt underlag för planering av nya skolor och som ett användbart planeringsverktyg. Många ser planen som ett bra sätt att lyfta barnperspektivet och barnens perspektiv i trafikfrågor samt övrig planering. Vidare framhålls att planen på ett bra sätt konkretiserar framkomlighetsstrategin. Planens syfte och avgränsningar anses överlag vara väl avvägda.

*Stadsledningskontoret* bedömer att såväl de övergripande målen, som handlingsplanen och riktlinjerna väl i överensstämmelse med andra övergripande styrdokument, som till exempel Framkomlighetsstrategin, Trafiksäkerhetsprogrammet och Gångplan för Stockholm.

## Våra synpunkter

Andelen barn som går och cyklar till skolan har minskat de senaste decennierna. Allt fler vuxna skjutsar sina barn i bil till skolan och till fritidsaktiviteter. När fler bilar rör sig runt skolan leder det till en osäkrare trafikmiljö runt skolorna. Detta kan i sin tur leda till att ännu fler skjutsar sina barn. Kan vi i stället få fler skolbarn att ta sig till skolan på egna ben ökar trafiksäkerheten samtidigt som utsläppen från de ännu kalla motorerna minskar.

Att gå och cykla till skolan ger bättre hälsa i form av friska och glada barn, lägre sjukfrånvaro samt minskad risk för fetma och hjärt-och kärlsjukdomar.

Ur ett samhällsperspektiv innebär de positiva hälsoeffekterna stora samhällsekonomiska vinster. Flera studier visar att elever som går eller cyklar till skolan koncentrerar sig bättre och har lättare att ta till sig undervisningen. Forskning visar också att barn som tar sig fram själva får en bättre och större tillit till sin egen förmåga att själv klara av att ta sig till kompisar och till olika aktiviteter.

Staden har i flera år bedrivit ett framgångsrikt arbete inom området barns skolvägar och denna plan är ett ytterligare steg i den riktningen. Det är vi mycket glada för. Planen syftar till att trafikmiljöerna i skolornas närhet ska vara säkra och trygga samt till att resor till och från skolan i högre grad ska ske utan bil.

Planen innehåller mål om att skapa säkra och trygga skolvägar, skapa möjligheter för nya resvanor och öka andelen gående och cyklister och även skapa ett förvaltningsgemensamt synsätt i arbetet som påverkar skolvägarna. Handlingsplanen omfattar såväl fysiska åtgärder som beteendepåverkande åtgärder.

## Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Plan för säkra och trygga skolvägar

**Borgarrådsberedningen** tillstyrker föredragande borgarrådens förslag.

**Särskilt uttalande** gjordes av borgarrådet Lotta Edholm (L) enligt följande.

Alltfler vuxna skjutsar barnen till och från skolan. En utveckling som gjort att trafikmiljön runt skolorna försämrats då den fysiska planeringen inte är gjord för att hantera den stora mängden biltrafik. Detta har lett till ökad otrygghet i skolmiljön vilket i sin tur lett till att ännu fler föräldrar väljer att skjutsa barnen för att undvika trafikrisker för barnen. Denna utveckling innebär att staden måste bli bättre på att planera och trygga skolvägarna. Ett arbete som Alliansen pekade ut redan i budget för år 2014. Det är viktigt att trafikmiljöerna i skolornas närhet är trygga och säkra samt att vi jobbar mot målet att fler resor till och från skolan ska ske utan bil.

Vi föreslår även ett återinförande av så kallade skolpoliserna som skulle bidra till att öka trafiksäkerheten kring skolområdet. Vidare delar vi uppfattningen att stadens förvaltningar måste arbeta tillsammans för att nå målen om säkra och trygga skolvägar. Inte minst gällande frågor med avseende på skolgårdars utformning samt den fysiska miljön i exploateringsprojekt.

**Kommunstyrelsen** delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Plan för säkra och trygga skolvägar i Stockholm godkänns, i enlighet med trafiknämndens förslag, bilaga 2 till utlåtandet.
2. Trafiknämnden ges i uppdrag att i samband med verksamhetsberättelsen 2018 lämna en lägesrapport avseende handlingsplanens genomförande.
3. Trafiknämnden ges i uppdrag att i verksamhetsberättelsen 2020 rapportera till kommunfullmäktige vilka effekter Plan för säkra och trygga skolvägar i Stockholm har medfört.

Stockholm den 24 augusti 2016

På kommunstyrelsens vägnar:  
K A R I N W A N N G Å R D

Daniel Helldén

Olle Burell

*Ulrika Gunnarsson*

**Särskilt uttalande** gjordes av Lotta Edholm (L) med hänvisning till Liberalernas särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

**Ersättaryttrande** gjordes av Jonas Naddebo (C) med hänvisning till Liberalernas särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

## Remissammanställning

### Ärendet

Det förslag till plan för säkra och trygga skolvägar som trafiknämnden har tagit fram utgör en fördjupning av *Trafiksäkerhetsprogram för Stockholms stad, del 2, inriktning, mål och åtgärder 2010-2020*, som kommunfullmäktige beslutade om 2010-11-08, med huvudinriktningen att trafiksäkerhetsarbetet särskilt ska beakta behoven bland dem som är extra utsatta i trafiken – barn, äldre, personer med funktionsnedsättning, gående och cyklister.

Trafiknämnden har baserat sitt arbete med att ta fram en plan på det faktum att barn inte har samma förutsättningar som vuxna att klara av trafikmiljöer och därför utgör en utsatt grupp i trafiken som kräver extra stöd och resurser. Risken för att skadas i trafiken på väg till eller från skolan är dock redan låg och fokus ska därför ligga på att öka den upplevda tryggheten. Den upplevda tryggheten är betydelsefull i sammanhanget, den påverkar bland annat val av färdmedel och känslan av rörelsefrihet.

### Trafiknämnden

**Trafiknämnden** beslutade vid sitt sammanträde den 14 april 2016 följande:

Trafiknämnden godkänner för egen del det reviderade förslaget till Plan för säkra och trygga skolvägar i Stockholms stad och hemställer hos kommunfullmäktige att anta planen.

*Särskilt uttalande* gjordes av Patrik Silverudd (L), *bilaga 1*.

**Trafikkontorets** tjänsteutlåtande daterat den 8 mars 2016 har i huvudsak följande lydelse.

### Bakgrund

Andelen barn som går och cyklar till skolan har minskat de senaste decennierna och allt fler vuxna skjutsar sina barn i bil till skolan och fritidsaktiviteter. Trafikmiljön runt skolorna är inte byggd för att hantera den stora mängden biltrafik, vilket leder till en rörig trafiksituation vid många av stadens skolor och detta skapar otrygghet. Skjutsningen berövar även barnen glädjen att utforska sin närmiljö och skapa sina egna livsrum. Detta föranleder ett behov av att minska bilresor till skolor och att göra gatorna tryggare och mer trafiksäkra.

Trafikkontoret har utvecklat en välfungerande arbetsmetod för att stötta och

uppmuntra hållbart resande till och från stadens skolor. Denna kunskap har ställts samman för att kunna fungera som ett stöd och underlag för skolor som arbetar med frågan.

Barn har inte samma förutsättningar som vuxna att klara av trafikmiljöer och utgör därför en utsatt grupp i trafiken som kräver extra stöd och resurser. Risken för att skadas i trafiken på väg till eller från skolan är låg och fokus ska därför ligga på att öka den upplevda tryggheten och att påverka resvanor. Den upplevda tryggheten är betydelsefull i sammanhanget, den påverkar bl.a. färdmedelsval och känslan av rörelsefrihet. Kontoret har därför tagit fram ett förslag till plan för säkra och trygga skolvägar i Stockholms stad. Planen syftar till att trafikmiljöerna i skolornas närhet ska vara säkra och trygga samt till att resor till och från skolan i högre grad ska ske utan bil. Planen syftar även till att åstadkomma ett systematiskt arbetssätt för arbetet med skolvägar och barns resande i Stockholm.

Förslaget innehåller tre avsnitt: mål, handlingsplan samt riktlinjer.

Tre mål pekar ut en strategisk inriktning för Stockholms stads arbete med barns resor till och från skolan.

Mål 1: Skapa säkra och trygga skolvägar

Mål 2: Skapa möjligheter för nya resvanor och öka andelen gående och cyklister.

Mål 3: Skapa ett förvaltningsgemensamt synsätt i arbetet som påverkar skolvägarna.

Handlingsplanen pekar ut vilka åtgärder som Stockholms stad ska arbeta med för att öka trafiksäkerheten och tryggheten samt förbättra möjligheterna för barn att gå och cykla säkert till skolan. Åtgärderna innefattar såväl fysiska åtgärder som beteendepåverkande åtgärder.

Planen innehåller också riktlinjer för lämpliga åtgärder och utformningsprinciper vid stadens skolor. Riktlinjerna har tagits fram gemensamt av berörda förvaltningar. De ska fungera som ett stöd för framtida planering och ombyggnad av trafikmiljöer runt skolor.

### **Ärendets beredning**

Planen för säkra och trygga skolvägar i Stockholms stad har tagits fram av en arbetsgrupp inom trafikkontoret. En workshop har hållits under arbetsprocessen, till vilka representanter från trafikkontoret, utbildningsförvaltningen, exploateringskontoret,

stadsbyggnadskontoret, idrottsförvaltningen, miljöförvaltningen, SISAB, stadsdelsförvaltningar, skolor, elevrepresentanter och intresseorganisationen Naturskyddsföreningen bjudits in. För att säkerställa barnens perspektiv i arbetet med planen har flera workshops genomförts där barnen framfört sin syn på skolvägarna. Planen har också varit ute på remiss.

### **Remissen**

Planen för säkra och trygga skolvägar i Stockholms stad skickades ut på remiss efter beslut i trafiknämnden den 24 september 2015. Remisstiden var den 15 oktober 2015 till den 15 december 2015.

Planen för säkra och trygga skolvägar remitterades till 76 remissinstanser, däribland stadens förvaltningar och bolag, samtliga kommuner i Stockholms län,

regionala myndigheter, samverkansorgan, intresseorganisationer och stora fastighetsägare. Därutöver remitterades även ett antal skolors föräldraföreningar och pedagoger. Sammanlagt valde 48 instanser att svara på remissen.

De svarande instanserna är positiva till att planen har tagits fram.

Stadsdelsförvaltningar ser planen som ett viktigt underlag för planering av nya skolor. Kommuner ser planen som ett användbart planeringsverktyg. Det finns intresse och stor vilja att diskutera skolvägsfrågorna och samverka kring säkra och trygga skolvägar.

Många ser planen som ett bra sätt att lyfta barnperspektivet och barnens perspektiv i trafikfrågor samt övrig planering. Vidare framhålls att planen på ett bra sätt konkretiserar framkomlighetsstrategin. Många anser planens syfte och avgränsningar vara väl avvägda och ser gärna att ett samarbete initieras i frågan.

Några efterfrågar ett förtydligande kring den statistik som presenteras över barns olyckstal i trafiken. Även en kartläggning över hur barn med funktionshinder tar sig till skolan efterfrågas av vissa. Några anser att avgränsa åtgärderna till en 300 meters radie från skolorna är för snävt.

Synpunkter har även kommit in angående vilken ålder som bör gälla kring när barn kan cykla på egen hand. Vissa instanser menar att detta bör byggas på barnens individuella förutsättningar medan andra betonar vikten av att följa Trafikverkets råd.

Många ser gärna att fler instanser är med och samarbetar för att kunna uppfylla målet; Staden har ett stadsgemensamt synsätt i arbetet som påverkar skolvägarna. Som ett resultat av detta har flera instanser angett hur deras organisation kan hjälpa till med arbetet. Flera angav vikten av att inkludera stadsdelsförvaltningarna eftersom de kan bidra med kunskap kring närområdena och kan initiera arbete kring barns trafiksäkerhet redan i förskolan.

Vissa anser att handlingsplanen skulle få mer tyngd om den var kopplad till en budget, hade en prioritering över viktiga åtgärder och gav utrymme för stegvis uppföljning.

### **Trafikkontorets synpunkter**

Trafikkontoret tackar för remissinstansernas engagemang och ser fram emot att samverka med berörda förvaltningar, bolag och intresseorganisationer i det fortsatta arbetet med genomförande av planen.

Många av de inkomna synpunkterna kommer att bli värdefulla när handlingsplanens åtgärder ska genomföras. Vissa av de synpunkter som inkommit behandlas i andra dokument som håller på att färdigställas, till exempel hastighetsplaner och genom arbetet med jämställd snöröjning.

De kompletteringar som gjorts i planen är i första hand ett tydliggörande av planens rubrik samt vissa förtydliganden gällande statistiken över barns olyckstal i trafiken. Avgränsning av åtgärderna till en 300 meters radie från skolorna har formulerats mindre strikt för att även kunna inkludera viktiga sträckor från t ex kollektivtrafikknutpunkter. Ett par riktlinjer gällande utformning av trafikmiljöer kring skolor har lagts till och dokument har lagts till i källhänvisningen.

### **Konsekvenser**

Resultatet av att ta fram planen och genomföra handlingsplanens åtgärder är att såväl

stadens förvaltningar som andra kommuner får tillgång till ett viktigt verktyg som kan användas i tillämpbara delar.

Planen ska bidra till att barn upplever offentliga miljöer som trygga och därmed använder dem i hög grad. Då blir barnen också en integrerad del av staden och dess liv. Att planera staden efter barns behov ger förutsättningar för alla att använda de offentliga miljöer och trafikytor som utgör staden. En stad som är bra för barn är en bra stad för alla.

Åtgärderna i handlingsplanen ska bidra till att skapa säkra och trygga skolvägar och öka andelen barn som går och cyklar säkert till skolan.

Planen är en del av en konkretisering av framkomlighetsstrategin och en fördjupning av trafiksäkerhetsprogrammet. För att kunna uppfylla framkomlighetsstrategin är det viktigt att arbeta med nästa generations attityder och resebeteende i tidig ålder. Som framgår av åtgärderna i planen kommer trafikkontoret att tillhandahålla underlag för skolors arbete med beteendepåverkande åtgärder. Detta underlag finns redan framtaget som ett resultat av det arbete med skolor som trafikkontoret drivit de senaste åren.

Barns möjlighet att röra sig fritt i sitt närområde påverkar i hög utsträckning deras välbefinnande och hälsa, idag och imorgon. Dessutom får de med sig ett beteende och syn på transporter där gång och cykel är viktiga beståndsdelar, vilka är viktiga förutsättningar för ett hållbart resande.

Antalet skolor som kontoret kommer att arbeta med per år beslutas i den årliga verksamhetsplaneringen inom ramen för trafiksäkerhetsarbetet. Omfattningen framöver sätts i relation till andra prioriterade trafiksäkerhetsåtgärder.

#### **Kontorets förslag**

Trafiknämnden godkänner för egen del det reviderade förslaget till Plan för säkra och trygga skolvägar i Stockholms stad och hemställer hos kommunfullmäktige att anta planen.

#### **Beredning**

Den 24 september 2015 godkände trafiknämnden förslag till Plan för säkra och trygga skolvägar i Stockholms stad och gav kontoret i uppdrag att skicka förslaget på bred remiss, bland annat till exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, idrottsnämnden, utbildningsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och samtliga stadsdelsnämnder. Ärendet har efter detta remitterats till stadsledningskontoret.

De svarande instanserna är positiva till att planen har tagits fram. Nämnderna ser planen som ett viktigt underlag för planering av nya skolor och som ett användbart planeringsverktyg. Många ser planen som ett bra sätt att lyfta barnperspektivet och barnens perspektiv i trafikfrågor samt övrig planering. Vidare framhålls att planen på ett bra sätt konkretiserar



framkomlighetsstrategin. Planens syfte och avgränsningar anses överlag vara väl avvägda.

## **Stadsledningskontoret**

**Stadsledningskontorets** tjänsteutlåtande daterat den 26 juni 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret ställer sig positivt till godkännandet av en plan för säkra och trygga skolvägar i Stockholm, som kan utgöra ett samlande och övergripande dokument för de nämnder som berörs av planering och utformning av skolor och deras trafikmiljöer.

Enligt stadsledningskontorets bedömning är såväl de övergripande målen, som handlingsplanen och riktlinjerna väl i överensstämmelse med andra övergripande styrdokument, som till exempel *Vision 2040*, *Framkomlighetsstrategin*, *Trafiksäkerhetsprogrammet* och *Gångplan för Stockholm*.

Under det övergripande målet om att skapa ett stadsgemensamt synsätt i arbetet som påverkar skolvägarna återfinns åtgärden att genomföra dialog mellan berörda nämnder tidigt i processen. I planen konstateras att det i nuläget saknas ett systematiskt organiserat arbete med att i tidiga skeden av planeringsprocessen säkerställa trygga och säkra skolvägar. Som ansvariga nämnder utpekas exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafikinämnden och utbildningsnämnden.

Planen berör inga kostnadsaspekter utom när det gäller att identifiera fysiska åtgärder för ökad trafiksäkerhet och trygghet. Trafikinämnden utpekas som ansvarig nämnd för att utreda lämpliga åtgärder, avgöra omfattningen och prioritera genomförandet. Baserat på tidigare erfarenheter bedöms att en genomsnittlig utgift per projekt/skola uppgår till cirka 2,5 mnkr. Stadsledningskontoret förutsätter att åtgärderna inryms inom givna ekonomiska ramar.

Med tanke på planens karaktär av ett övergripande styrdokument föreslår stadsledningskontoret att trafikinämnden i samband med verksamhetsberättelsen 2018 lämnar en lägesrapport som beskriver vad som dithills åstadkommits, eventuellt uppkomna behov av justeringar och en prognos för planens genomförande, samt att trafikinämnden i verksamhetsberättelsen 2020 rapporterar till kommunfullmäktige om effekterna av planens genomförande.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige godkänner *Plan för säkra och trygga skolvägar i Stockholm*.

## **Reservationer m.m.**

### **Trafiknämnden**

*Särskilt uttalande* gjordes av Patrik Silverudd (L) enligt följande.

Allt fler vuxna skjutsar barnen till och från skolan. En utveckling som bidragit till att trafikmiljön runt skolorna försämrats då den fysiska planeringen inte är gjord för att hantera den stora mängden biltrafik. Detta har lett till ökad otrygghet i skolmiljön vilket i sin tur lett till att ännu fler föräldrar väljer att skjutsa barnen för att undvika trafikrisker.

Denna utveckling innebär att staden måste bli bättre på att planera och trygga skolvägarna. Ett arbete som alliansen pekade ut redan i budget för år 2014. Det är viktigt att trafikmiljöerna i skolornas närhet är trygga och säkra samt att vi jobbar mot målet att fler resor till och från skolan ska ske utan bil.

Precis som understrukits i projektet med Säkra skolvägar redan från början är målet att andelen barn som kan gå och cykla säkert till skolan ökar. Om fler föräldrar kunde gå eller cykla med barnen till skolan vore mycket vunnet. I många miljöer är trafiksituationen för komplex för ett yngre barn att själv kunna cykla till skolan, medan det på andra håll i staden, t.ex. där man har en säker och trygg cykelväg till skolan, kan passa eleven utmärkt.

Det är därför viktigt att se att varje skola bör reflektera över hur trafiksäkerheten ser ut just kring den egna skolan, samtidigt som stadens centrala förvaltningar bör arbeta för att undanröja säkerhetsbrister och arbeta för tryggare och mer ändamålsenliga cykelvägar så att fler kan gå och cykla säkert till skolan.

Vi delar därmed uppfattningen att stadens förvaltningar måste arbeta tillsammans för att nå målen om säkra och trygga skolvägar. Inte minst gällande frågor med avseende på skolgårdars utformning samt den fysiska miljön i exploateringsprojekt.